

GLOSY

ARKADIUSZ WOWERKA

<https://doi.org/10.33995/wu2023.2.6>

data wpływu: 14.07.2023

data akceptacji: 09.08.2023

**Pojęcie toczącego się postępowania sądowego
oraz prawo właściwe dla oceny skutków
postępowania upadłościowego na toczące się
postępowanie sądowe w rozumieniu art. 292
dyrektywy *Wyłącalność II***

**Glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia
13 stycznia 2022 roku w sprawie C-724/20, Paget
Approbois SAS przeciwko Depeyre entreprises
SARL i Alpha Insurance A/S¹**

*W świetle prawa krajowego wszczęcie postępowania upadłościowego skutkuje zazwyczaj zawieszeniem postępowania toczącego się przeciwko upadłemu dłużnikowi, które zostało wszczęte przed ogłoszeniem upadłości. W przypadku, gdy wobec dłużnika została ogłoszona upadłość w innym państwie niż państwo, w którym toczy się wszczęte wcześniej przeciwko niemu postępowanie sądowe w sprawie majątkowej, powstaje jednak zasadnicze pytanie o to, wedle jakiego prawa krajowego należy dokonywać oceny skutku ogłoszenia zagranicznej upadłości na to postępowanie i w jakim zakresie. Inaczej rzecz ujmując, należy rozstrzygnąć, czy zastosowanie ma prawo właściwe dla upadłości (*lex concursus*), czy też prawo państwa toczącego się postępowania sądowego (*lex fori processus*). Prawo unijne ustanawia jednolite normy kolizyjne rozstrzygające powstającą kolizję między tymi wchodzącymi rachubę*

1. ECLI:EU:C:2022:9.

systemami prawnymi. Mimo to pojawiają się wątpliwości co do szczegółowego rozgraniczenia między *lex concursus* a *lex fori processus*. Sporne może być również samo pojęcie sprawy sądowej toczącej się przeciwko upadłemu dłużnikowi. W komentowanym wyroku Trybunał Sprawiedliwości dokonał wykładni stosownych przepisów wtórnego prawa unijnego z związku z likwidacją zakładu ubezpieczeń objętą zakresem zastosowania dyrektywy 2009/138/WE. Na wstępie Trybunał wyjaśnił pojęcie toczących się spraw sądowych, następnie określił zakres zastosowania *lex fori processus* jako prawa właściwego dla skutków postępowania upadłościowego na toczące się postępowanie sądowe. W komentowanym judykacie Trybunał kontynuuje i doprecyzowuje swoje dotychczasowe orzecznictwo dotyczące upadłości transgranicznych, w szczególności w sprawie *Bulstrad Vienna Insurance Group*. W ocenie autora zarówno rozstrzygnięcie, jak i jego uzasadnienie zasługują na pozytywną ocenę.

Słowa kluczowe: postępowanie upadłościowe, dyrektywa 2009/138/WE, likwidacja zakładów ubezpieczeń, pojęcie toczących się postępowań sądowych, skutki, jakie postępowania likwidacyjne wywierają na toczące się postępowania sądowe, prawo właściwe, *lex concursus*, *lex fori processus*.

1) Artykuł 292 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 roku w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (*Wypłatność II*) należy interpretować w ten sposób, że zawarte w tym artykule pojęcie „toczących się spraw sądowych dotyczących rzeczy lub praw, których pozbawiono zakład ubezpieczeń [w stosunku do których zakład ubezpieczeń utracił prawo zarządu i rozporządzenia nimi]” obejmuje toczące się postępowanie sądowe, którego przedmiotem jest żądanie odszkodowania z tytułu ubezpieczenia, którego ubezpieczający dochodzi – w związku ze szkodami poniesionymi w danym państwie członkowskim – od zakładu ubezpieczeń objętego postępowaniem likwidacyjnym w innym państwie członkowskim.

2) Artykuł 292 dyrektywy 2009/138 należy interpretować w ten sposób, że prawo państwa członkowskiego, na którego terytorium toczy się postępowanie sądowe – w rozumieniu tego artykułu – powinno regulować wszystkie skutki, jakie na owo postępowanie wywiera postępowanie likwidacyjne. W szczególności należy stosować przepisy prawa tego państwa członkowskiego, które po pierwsze, przewidują, że wszczęcie takiego postępowania likwidacyjnego powoduje zawieszenie toczącego się postępowania sądowego, po drugie, uzależniają podjęcie postępowania sądowego od zgłoszenia przez wierzyciela do wykazu pasywów zakładu ubezpieczeń przysługującego mu roszczenia o odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia i od wezwania do udziału w tym postępowaniu organów odpowiedzialnych za przeprowadzenie postępowania likwidacyjnego oraz, po trzecie, zakazują zasądzenia zapłaty odszkodowania, w odniesieniu do którego możliwe jest już wyłącznie stwierdzenie jego istnienia i określenie jego wysokości, ponieważ co do zasady przepisy takie nie wkraczają w zakres kompetencji zastrzeżonej dla prawa państwa członkowskiego siedziby na podstawie art. 274 ust. 2 wspomnianej dyrektywy.

Wprowadzenie

Wszczęcie postępowania upadłościowego wpływa w określony sposób na toczące się postępowania sądowe dotyczące spraw majątkowych dłużnika, wobec którego takie postępowanie zostało otwarte. Zazwyczaj ogłoszenie upadłości skutkuje zawieszeniem postępowania, tak jak

stanowi to przywołany w niniejszej sprawie art. 369 francuskiego kodeksu postępowania cywilnego (*code de procédure civile*). Podobnie rzecz się ma na gruncie innych porządków prawa krajowego. Tytułem przykładu można wskazać, iż zgodnie z art. 174 § 1 pkt 4 polskiego Kodeksu postępowania cywilnego² sąd zawiesza postępowanie z urzędu, jeżeli postępowanie dotyczy masy upadłości, masy układowej lub masy sanacyjnej i ogłoszono upadłość lub wszczęto wtórne postępowanie upadłościowe albo ustanowiono zarządcę w postępowaniu restrukturyzacyjnym. Podobnie zawieszenie (*Unterbrechung*) następuje również na gruncie prawa niemieckiego i austriackiego, odpowiednio zgodnie z § 240 niemieckiego kodeksu cywilnego (*Zivilprozessordnung*) oraz § 7 ust. 1 austriackiego prawa upadłościowego (*Insolvenzordnung*). Skutek ten bezspornie odnosi się do krajowych postępowań upadłościowych. W przypadku jednak, gdy wobec dłużnika została ogłoszona upadłość w innym państwie niż państwo, w którym toczy się wszczęte wcześniej przeciwko niemu postępowanie sądowe w sprawie majątkowej, powstaje zasadnicze pytanie o to, wedle jakiego prawa procesowego należy dokonywać oceny skutku ogłoszenia zagranicznej upadłości na postępowanie toczące się przed sądem państwa forum. Inaczej rzecz ujmując, należy rozstrzygnąć w takim przypadku, czy skutki te, i w jakim zakresie, określa *lex concursus*, czyli prawo procesowe państwa wszczęcia postępowania upadłościowego, czy też *lex fori processus*, w tym ostatnim przypadku własne reguły procesowe sądu rozpoznającego spór. Jako że chodzi o kwestię proceduralną, rozstrzygnięcia należy poszukiwać w odpowiednich normach kolizyjnych procesowych. Prawo unijne ustanawia jednolite reguły kolizyjne w tej materii. Zgodnie z art. 18 rozporządzenia (UE) 2015/848³ wpływ postępowania upadłościowego na zawisłe postępowania sądowe, które dotyczą przedmiotu lub prawa wchodzącego w skład masy upadłościowej dłużnika, podlega wyłącznie prawu państwa członkowskiego, w którym toczy się postępowanie sądowe. Podobnie stanowi sporny w niniejszej sprawie art. 292 dyrektywy 2009/138/WE⁴, w myśl którego skutki środków odnoszących się do reorganizacji lub postępowania likwidacyjnego względem toczących się spraw sądowych dotyczących rzeczy lub praw, których pozbawiono zakład ubezpieczeń, regulowane są wyłącznie przez przepisy krajowe państwa członkowskiego, w którym toczy się sprawa⁵. Mimo jednoznacznego wyznaczenia prawa właściwego w wymienionych przepisach pojawiają się wątpliwości co do określonych w ich treści elementów. Kwestią otwartą pozostaje przede wszystkim jednoznaczne rozgraniczenie między zakresem zastosowania *lex concursus* i *lex fori processus*. Ponadto samo pojęcie „toczącego się postępowania sądowego” nie wydaje się oczywiste i również może wymagać wyjaśnienia na wstępie. Przedmiotowy wyrok wyjaśnia wskazane wątpliwości w kontekście upadłości ubezpieczyciela duńskiego, wobec którego ogłoszono

2. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz. U. 1964, nr 43, poz. 296, z późn. zm.; tekst jedn. Dz. U. 2021, poz. 1805, dalej: k.p.c.

3. Rozporządzenia UE Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego, Dz. U. L 141, s. 19 i nast., z późn. zm., dalej: rozporządzenie 2015/848.

4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, Dz. U. L 335, s. 17 i nast., z późn. zm., dalej: dyrektywa 2009/139.

5. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, iż oficjalne tłumaczenia przedmiotowego przepisu częściowo różnią się od siebie. Przykładowo w wersji niemieckiej jest mowa, inaczej niż w polskiej i angielskiej wersji językowej, o sprawach sądowych, „które dotyczą przedmiotu majątkowego lub prawa wchodzącego w skład masy” („über einen Vermögensgegenstand oder ein Recht der Masse”). Na tę niejednoznaczność językową trafnie zwrócił uwagę Trybunał w pkt 50–51 komentowanego wyroku.

szo postępowanie upadłościowe w trakcie toczącego się przeciwko niemu we Francji procesu o odszkodowanie z tytułu zdarzenia ubezpieczeniowego. W komentowanym wyroku⁶ Trybunał Sprawiedliwości dokonał wykładni stosownych przepisów wtórnego prawa unijnego z związku z likwidacją zakładu ubezpieczeń objętą zakresem zastosowania dyrektywy 2009/138. Likwidacja w reżimie rzeczonyj dyrektywy stanowi na poziomie prawa unijnego reżim upadłościowy w rozumieniu rozporządzenia 2015/848⁷ dotyczący zakładów ubezpieczeń,⁸ do których rozporządzenie to nie ma zastosowania⁹. Na wstępie Trybunał wyjaśnił pojęcie toczącego się postępowania sądowego i następnie określił zakres zastosowania prawa właściwego dla oceny skutków postępowania upadłościowego na toczące się postępowanie sądowe.

Podkreślić należy, iż Trybunał podjął decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii rzecznika generalnego, aczkolwiek po jego wysłuchaniu. Istotne jest przy tym, iż komentowane orzeczenie jest spójne z linią orzeczniczą przyjętą wyroku w sprawie Banco de Portugal.¹⁰

1. Stan faktyczny i pytania prejudycjalne

Komentowany judykat został wydany na tle następującego stanu faktycznego. Spółka Paget wykupiła polisę ubezpieczeniową od ryzyk w działalności przemysłowej (*multirisques industrielle*) za pośrednictwem brokera ubezpieczeniowego – spółki Depeyre – ze skutkiem od dnia 1 lipca 2011 roku. Polisa zawierała wzmiankę „Compagnie: Alpha Insurance”. W związku z zaistnieniem w dniu 20 maja 2012 roku zdarzenia ubezpieczeniowego (gradobicia), które zostało zgłoszone spółce Depeyre, spółka ta poinformowała spółkę Paget, że wykupione przez tę ostatnią ubezpieczenie było zarządzane za pośrednictwem Albic, spółki prawa belgijskiego, że jej ubezpieczycielami były United, spółka prawa brytyjskiego, i Euroins, spółka prawa rumuńskiego, oraz że owe spółki cofnęły jednak zezwolenie udzielone Albic. Spółka Paget wytoczyła powództwo o stwierdzenie odpowiedzialności

---

6. Dalej również: wyrok.

7. Zob. art. 1 rozporządzenia 2015/848 określający zakres zastosowania tego aktu, który brzmi następująco: „Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do publicznych postępowań zbiorowych – w tym do postępowań przejściowych – określonych w prawie dotyczącym niewypłacalności i w których do celów naprawczych, celów restrukturyzacji długu, reorganizacji lub likwidacji:

- a) całkowicie lub częściowo odebrano dłużnikowi zarząd majątkiem i powołano zarządcę;
- b) majątek i sprawy dłużnika poddano kontroli sądowej lub nadzorowi sądowemu; lub
- c) na podstawie orzeczenia sądu lub z mocy prawa zostaje przyznane tymczasowe wstrzymanie indywidualnego postępowania egzekucyjnego, by umożliwić negocjacje między dłużnikiem a jego wierzycielami, pod warunkiem że w postępowaniach, w których przyznano tymczasowe wstrzymanie egzekucji, przewidziane zostaną właściwe środki dla ochrony ogółu wierzycieli, oraz, jeżeli nie nastąpi porozumienie, postępowania te poprzedzają jedno z postępowań, o których mowa w lit. a) lub b).

Jeżeli postępowania, o których mowa w niniejszym ustępie, można wszcząć w sytuacji, w której zachodzi jedynie prawdopodobieństwo niewypłacalności, ich celem musi być uniknięcie niewypłacalności dłużnika lub uniknięcie ustania jego działalności gospodarczej.

Postępowania, o których mowa w niniejszym ustępie, są wymienione w załączniku A.”

8. W związku z tym mowa jest dalej z funkcjonalnego punktu widzenia o „upadłości” zakładu ubezpieczeń.
9. Zgodnie z art. 1 ust. 2 rozporządzenia 2015/848 nie ma zastosowania do postępowań, o których mowa w przyp. 7, które dotyczą zakładów ubezpieczeń.
10. Wyrok z dnia 29 kwietnia 2021 r., Banco de Portugal i in., C-504/19, EU:C:2021:335.

i o odszkodowanie przeciwko spółce Depeyre, zaś ta przypozwała Alpha Insurance, spółkę prawa duńskiego, którą wskazała jako rzeczywistego ubezpieczyciela w dniu zaistnienia zdarzenia ubezpieczeniowego. Przed sądem apelacyjnym w Besançon (*Cour d'Appel de Besançon*) spółka Paget zażądała zasądzenia od spółek Depeyre i Alpha Insurance solidarnie zapłaty na jej rzecz kwoty 335 080,79 EUR tytułem naprawienia poniesionej przez nią szkody majątkowej. Na rozprawie przed tym sądem w dniu 16 października 2018 roku przedstawiciel spółki Alpha Insurance poinformował sąd, że sąd ds. morskich i gospodarczych w Kopenhadze (*Sø – og Handelsretten i København*) ogłosił ze skutkiem od dnia 8 maja 2018 roku upadłość tego zakładu, i zażądał w związku z tym w szczególności stwierdzenia, że wszczęcie duńskiego postępowania zbiorowego spowodowało z mocy prawa zawieszenie francuskiego postępowania sądowego. Wyrokiem z dnia 20 listopada 2018 roku sąd apelacyjny w Besançon w szczególności zasądził od spółki Alpha Insurance zapłatę odszkodowania na rzecz spółki Paget z tytułu zgłoszonego zdarzenia ubezpieczeniowego. W tym względzie sąd uznał, że spółka Alpha Insurance nie wykazała, iż duńskie postępowanie upadłościowe wywiera takie same skutki jak postępowanie upadłościowe w prawie francuskim na dalsze prowadzenie postępowania sądowego i na dopuszczalność wniesionych w stosunku do niej żądań, wobec czego duńskie postępowanie upadłościowe jest bez znaczenia dla toczącego się postępowania sądowego. Od tego wyroku spółki Paget i Alpha Insurance wniosły skargi kasacyjne. Sąd kasacyjny (*Cour de cassation*) uznał, że rozpatrzenie wniesionych skarg wymaga określenia prawa regulującego skutki, jakie orzeczona w Danii upadłość spółki Alpha Insurance wywiera na postępowanie toczące się przed sądami francuskimi. W tym celu postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z dwoma pytaniami prejudycjalnymi¹¹. Pierwsze pytanie prejudycjalne ma na celu ustalenie, czy postępowanie w toku wszczęte przed sądem państwa członkowskiego przez wierzyciela w celu uzyskania zapłaty odszkodowania od zakładu ubezpieczeń objętego postępowaniem upadłościowym wszczętym w innym państwie członkowskim jest postępowaniem w sprawie sądowej w rozumieniu art. 292 dyrektywy 2009/138. W drugim pytaniu prejudycjalnym sąd odsyłający dąży zaś do wyjaśnienia, czy przepisy prawne państwa członkowskiego, w którym toczy się postępowanie sądowe w rozumieniu ww. przepisu, regulują wówczas wszystkie skutki postępowania upadłościowego dla tego pierwszego postępowania.

11. Zgodnie z treścią wniosku prejudycjalnego zadane pytania brzmią następująco:

- „1) Czy art. 292 dyrektywy [2009/138] należy interpretować w ten sposób, że postępowanie w toku wszczęte przed sądem państwa członkowskiego przez wierzyciela, któremu przysługuje roszczenie o odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia, w celu uzyskania zapłaty tego odszkodowania od zakładu ubezpieczeń objętego postępowaniem upadłościowym wszczętym w innym państwie członkowskim, dotyczy zgodnie z tym przepisem rzeczy lub praw, w stosunku do których zakład ubezpieczeń utracił prawo zarządu i rozporządzenia nimi?
- 2) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na poprzednie pytanie – czy przepisy prawne państwa członkowskiego, w którym toczy się postępowanie sądowe, powinny regulować wszystkie skutki postępowania upadłościowego dla tego postępowania w toku?

W szczególności, czy należy je stosować, jeżeli:

- przewidują, że wszczęcie postępowania upadłościowego powoduje zawieszenie postępowania w toku,
- uzależniają podjęcie postępowania sądowego od zgłoszenia przez wierzyciela do wykazu pasywów zakładu ubezpieczeń przysługującego mu roszczenia o odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia i od wezwania do udziału w tym postępowaniu organów odpowiedzialnych za przeprowadzenie postępowania likwidacyjnego,
- oraz zakazują zasądzenia zapłaty odszkodowania, ponieważ postępowanie w przedmiocie tego odszkodowania może mieć na celu wyłącznie stwierdzenie jego istnienia i określenie jego wysokości?”.

2. Rozstrzygnięcie Trybunału

Udzielając odpowiedzi na pytania prejudycjalne, Trybunał Sprawiedliwości stwierdził w pierwszej kolejności, że art. 292 dyrektywy 2009/138 należy interpretować w ten sposób, że zawarte w tym przepisie pojęcie „toczących się spraw sądowych dotyczących rzeczy lub praw, w stosunku do których zakład ubezpieczeń utracił prawo zarządu i rozporządzenia nimi” obejmuje toczące się postępowanie sądowe, którego przedmiotem jest żądanie odszkodowania z tytułu ubezpieczenia, którego ubezpieczający dochodzi od zakładu ubezpieczeń objętego postępowaniem likwidacyjnym w innym państwie członkowskim. Następnie wyjaśnił, że rzeczony art. 292 należy interpretować w ten sposób, że prawo państwa członkowskiego, na którego terytorium toczy się postępowanie sądowe we wskazanym wyżej znaczeniu, powinno regulować wszystkie skutki, jakie na owo postępowanie wywiera postępowanie likwidacyjne. Sprecyzował przy tym, że w szczególności należy stosować przepisy prawa tego państwa członkowskiego, które przewidują, że wszczęcie takiego postępowania likwidacyjnego powoduje zawieszenie toczącego się postępowania sądowego. Ponadto wskazał, że należy również stosować przepisy, które uzależniają podjęcie postępowania sądowego od zgłoszenia przez wierzyciela do wykazu pasywów zakładu ubezpieczeń przysługującego mu roszczenia o odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia i od wezwania do udziału w tym postępowaniu organów odpowiedzialnych za przeprowadzenie postępowania likwidacyjnego. Wreszcie uściślił także, że zastosowanie mają przepisy, które zakazują zasądzenia zapłaty odszkodowania, w odniesieniu do którego możliwe jest już wyłącznie stwierdzenie jego istnienia i określenie jego wysokości, ponieważ co do zasady przepisy takie nie wkraczają w zakres kompetencji zastrzeżonej dla prawa państwa członkowskiego siedziby na podstawie art. 274 ust. 2 dyrektywy 2009/34/WE.

3. Sprawa sądowa tocząca się przeciwko ubezpieczycielowi o odszkodowanie jako sprawa dotycząca rzeczy lub praw, których pozbawiono zakład ubezpieczeń¹²

Brzmienie spornego przepisu art. 292 dyrektywy 2009/138 nie jest jednoznaczne, co wynika także z tego, że poszczególne wersje językowe różnią się od siebie. O ile niektóre wersje językowe są sformułowane w sposób sugerujący, że przepis ów dotyczy jedynie aktywów, tak jak francuska wersja (*un actif ou un droit*), lub „rzeczy”, tak jak wersje hiszpańska (*a un bien*) czy włoska (*a un bene*), o tyle w innych wersjach jest on sformułowany szerzej – tak jak w duńskiej (*eller en retthighed i massen*) i niemieckiej (*einen Vermögensgegenstand oder ein Recht der Masse*), odnoszących się do wszelkich składników majątkowych bądź wszelkich praw objętych masą upadłości zakładu ubezpieczeń¹³. Wykładnia gramatyczna jest praktycznie nieużyteczna. Trafnie zatem Trybunał stwierdził, że wobec tej niejednoznaczności należy oprzeć się przede wszystkim na wy-

---

12. Poza zakresem rozważań pozostają w niniejszym opracowaniu uwagi Trybunału w komentowanym wyroku w odniesieniu do postępowań egzekucyjnych wyłączonych z zakresu zastosowania art. 292 dyrektywy 2009/138. Są one bowiem nieistotne z punktu widzenia sprawy, na tle której zapadł komentowany wyrok, oraz są poniekąd oczywiste i nie wymagają osobnego komentarza.

13. Por. pkt 51 wyroku.

kładni celowościowej i systemowej, a więc z uwzględnieniem celu i kontekstu uregulowania, którego przepis ten jest częścią¹⁴. Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika bowiem, że w wypadku rozbieżności między odrębnymi wersjami językowymi danego przepisu prawa Unii przepis taki być powinien być interpretowany z uwzględnieniem kontekstu i celu uregulowania, którego jest częścią, albowiem wymaga tego konieczność jednolitej wykładni przepisów prawa Unii¹⁵. W kontekście systemowym nasuwa się niemal oczywisty wniosek, że rzeczy lub prawa, o których mowa w rzeczonym przepisie, są rzeczami lub prawami, w stosunku do których zakład ubezpieczeń utracił prawo zarządu i rozporządzenia nimi¹⁶. Przywołany przez Trybunał motyw 124 dyrektywy 2009/138 jednoznacznie stanowi przy tym, że w postępowaniu likwidacyjnym powinny zostać uwzględnione wszystkie aktywa i zobowiązania zakładu ubezpieczeń. Jednocześnie decyzja o wszczęciu postępowania likwidacyjnego podlega uznaniu we wszystkich pozostałych państwach członkowskich w momencie jej wejścia w życie w państwie członkowskim, w którym wszczęto to postępowanie¹⁷. Ponadto, jak wynika z przywołanego przez Trybunał motywu 130 dyrektywy 2009/138 w celu ochrony zaufania oraz pewności obrotu prawnego w państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie, w którym wszczęto postępowanie likwidacyjne wobec zakładu ubezpieczeń, konieczne jest określenie prawa właściwego w odniesieniu do skutków wywieranych przez postępowanie likwidacyjne na toczące się postępowania sądowe w innych państwach. Wymóg ten realizuje przepis art. 292 dyrektywy 2009/138, który ma właśnie na celu przyporządkowanie skutków postępowania likwidacyjnego dla toczącego się postępowania prawnego państwa członkowskiego, w którym toczy się owo postępowanie. Jak Trybunał trafnie stwierdza, cele te nie zostałyby w pełni osiągnięte, gdyby zakresem zastosowania określającego to prawo art. 292 dyrektywy 2009/138 nie były objęte wszystkie składniki majątkowe zakładu ubezpieczeń, które są przedmiotem postępowania likwidacyjnego i w stosunku do których zakład ten utracił prawo zarządu i rozporządzenia nimi¹⁸. Słusznie zatem Trybunał konstatuje, że w przypadku „rzeczy lub praw”, o których mowa w art. 292 dyrektywy 2009/138, chodzi nie tyle o aktywa zakładu ubezpieczeń, ile o jego składniki majątkowe należące zarówno do aktywów, jak i pasywów, które są przedmiotem postępowania likwidacyjnego¹⁹. Powyższa wykładnia jest ponadto spójna z wykładnią mającego podobne brzmienie art. 32 dyrektywy 2001/24/WE²⁰ dokonaną przez Trybunał w wyroku w sprawie Banco de Portugal w analogicznym przypadku dotyczącym reorganizacji instytucji kredytowej. W wyroku tym Trybunał stwierdził, że rzeczony przepis powinien mieć zastosowanie do toczącego się postępowania dotyczącego składników majątkowych instytucji kredytowej, należących zarówno do aktywów, jak i pasywów, będących przedmiotem podjętych środków służących reorganizacji

14. Por. pkt 52 wyroku.

15. Por. przykładowo wyroki Trybunału: z dnia 29 kwietnia 2021 r., Banco de Portugal i in., C-504/19, EU:C:2021:335, pkt 43 i przywołane tam orzecznictwo; z dnia 9 września 2020 r., TMD Friction i TMD Friction EsCo, C-674/18 i C-675/18, ECLI:EU:C:2020:682, pkt 89; z dnia 23 listopada 2016 r., Bayer CropScience i Stichting De Bijenstichting, C-442/14, ECLI:EU:C:2016:890, pkt 84 i przywołane tam orzecznictwo.

16. Por. pkt 53 wyroku.

17. Por. pkt 36 i pkt 53 wyroku.

18. Por. pkt 54 wyroku.

19. Por. pkt 53 wyroku.

20. Dyrektywa 2001/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 kwietnia 2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji instytucji kredytowych

instytucji kredytowej²¹. Wymóg spójności prawa Unii oznacza, że odpowiednio musi dotyczyć to również likwidacji zakładów ubezpieczeń w reżimie dyrektywy 2009/138²².

W konsekwencji prawidłowo Trybunał stwierdza, że zawarte w spornym przepisie art. 292 dyrektywy 2009/138 pojęcie „toczących się spraw sądowych dotyczących rzeczy lub praw, których pozbawiono zakład ubezpieczeń” obejmuje toczące się postępowanie sądowe, którego przedmiotem jest żądanie odszkodowania z tytułu ubezpieczenia, którego ubezpieczający dochodzi od zakładu ubezpieczeń objętego postępowaniem likwidacyjnym w innym państwie członkowskim²³.

Na marginesie należy zauważyć, że w spornym przypadku chodzi o sprawę toczącą się przeciwko dłużnikowi upadłościowemu. Nie powinno jednak budzić wątpliwości, iż w równej mierze sprawą sądową w rozumieniu spornego przepisu są toczące się sprawy sądowe, w których stroną powodową jest dłużnik upadłościowy. Nie powinno również budzić wątpliwości, że sprawy sądowe w rozumieniu spornego przepisu obejmują sprawy z wszelkich dopuszczalnych powództw wytaczanych przeciwko dłużnikowi upadłościowemu lub przez dłużnika upadłościowego, a więc zarówno z powództwa o świadczenie, jak i ustalenie.

4. Wyłącznieść *lex fori processus* dla oceny skutków wszczęcia postępowania likwidacyjnego wobec zakładu ubezpieczeń na postępowanie sądowe toczące się z jego udziałem

Lektura uzasadnienia pozwala na wniosek, że Trybunał wyłącza z zakresu zastosowania *lex concursus* wszystkie skutki postępowania likwidacyjnego, jakie wywiera ono na toczące się postępowania sądowe przeciwko likwidowanemu zakładowi ubezpieczeń, zastrzegając w tym względzie właściwość *lex fori processus*. Rozważania Trybunału w zakresie relacji między statutem upadłościowym wyznaczonym na podstawie art. 274 dyrektywy 2009/138 a statutem wyznaczonym na podstawie art. 292 tej dyrektywy i rozgraniczeniem zakresów zastosowania obu tych statutów stanowią punkt ciężkości komentowanego wyroku. Warto zauważyć, iż stosunek między wymienionymi przepisami jest ukształtowany podobnie jak relacja między art. 18 rozporządzenia 2015/848 a art. 7 tego rozporządzenia.

Lex concursus co do zasady określa wszelkie środki odnoszące się do likwidacji tudzież reorganizacji oraz postępowania likwidacyjnego wobec zakładu ubezpieczeń, a także wszelkie materialne i procesowe skutki takiego postępowania²⁴. Zasadę tę wyraża art. 274 ust. 1 dyrektywy 2009/138. Przepis art. 274 ust. 2 doprecyzowuje zakres zastosowania *lex concursus*, wymieniając poszczególne materie objęte zakresem jego zastosowania. Wyliczenie to ma charakter przykładowy, a tym samym katalog materii objętych zakresem zastosowania statutu upadłościowego ma charakter niewyczerpujący w rozumieniu dyrektywy 2009/138. Za takim rozwiązaniem przemawiają wyrażone w powołanych przez Trybunał motywach dyrektywy 2009/138²⁵ względy jedności i uniwersalności oraz zasada wzajemnego uznawania środków odnoszących się do reorganizacji

---

21. Por. pkt 43 tego wyroku i powołane tam orzecznictwo.

22. Por. pkt 55 wyroku.

23. Por. pkt 1 tezy oraz pkt 57 wyroku.

24. Por. pkt 38 wyroku.

25. Zob. motywy 117 i 123.

i postępowań likwidacyjnych dotyczących zakładów ubezpieczeń, a także ich skutków²⁶. Niemniej sama dyrektywa 2009/138 określa w art. 274 odstępstwa od zasady zastosowania *lex concursus* i poddaje w poszczególnych przepisach określone materie innemu prawu niż *lex concursus*. Do takich odstępstw należy art. 292 dyrektywy 2009/138. Ustanowione w tym przepisie odstępstwo od stosowania *lex concursus* ma na celu ochronę uzasadnionych oczekiwań oraz pewności obrotu prawnego w państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie siedziby zakładu ubezpieczeń objętego likwidacją²⁷. Stosownie do tych celów wyrażonych w motywie 130 dyrektywy 2009/138 sformułowane jest kategoryczne brzmienie art. 292 dyrektywy 2009/138, z którego jasno wynika, że skutki, jakie postępowanie likwidacyjne wywiera na toczące się postępowanie sądowe, reguluje wyłącznie prawo państwa członkowskiego, w którym to postępowanie sądowe jest w toku²⁸. Taki kontekst celowościowy pozwala jednocześnie na wniosek, iż zakres art. 292 dyrektywy 2009/38 nie ogranicza się jedynie do skutków proceduralnych postępowania likwidacyjnego, ale obejmuje również skutki materialne takiego postępowania²⁹. Ani z art. 292 dyrektywy 2009/138, ani z jej motywu 130 nie wynika, że zamiarem prawodawcy unijnego było ograniczenie stosowania tego przepisu wyłącznie do skutków proceduralnych likwidacji zakładu ubezpieczeń. Za takim rozwiązaniem przemawia także ogólna zasada pewności prawa i prawo do skutecznej ochrony sądowej, zagwarantowane w art. 47 akapit pierwszy karty praw podstawowych³⁰. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału zasada pewności prawa wymaga z jednej strony, by przepisy prawne były jasne i precyzyjne, a z drugiej strony, by ich skutki były przewidywalne dla podmiotów prawa, zwłaszcza wówczas, gdy mają one konsekwencje niekorzystne dla jednostek i przedsiębiorstw. W szczególności zasada ta wymaga, aby dane uregulowanie umożliwiała zainteresowanym dokładne zapoznanie się z zakresem obowiązków, jakie na nich nakłada, oraz aby mogli oni poznać jednoznacznie swoje prawa i obowiązki i podjąć w związku z tym odpowiednie działania³¹. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału zasada ta powinna być przy tym przestrzegana szczególnie rygorystycznie w przypadku regulacji mogącej rodzić skutki finansowe³². Jeżeli chodzi zaś o skuteczność kontroli sądowej, to, jak Trybunał już wielokrotnie podkreślał, wymaga ona w szczególności, aby zainteresowany mógł bronić swych praw w najlepszych możliwych warunkach i podjąć przy pełnej znajomości sprawy decyzję o celowości wniesienia do właściwego sądu sprawy przeciwko konkretnej jednostce³³. Powyższe wymogi spełnia zasada, w myśl której prawo państwa członkowskiego, w którym toczy się postępowanie sądowe, reguluje wszelkie skutki, jakie postępowanie likwidacyjne wywiera na toczące się postępowanie sądowe, niezależnie od tego, czy skutki te mają charakter proceduralny, czy materialny. Trafnie

26. Por. pkt 35 wyroku.

27. Por. pkt 54 wyroku.

28. Por. pkt 59 wyroku.

29. Por. pkt 59 i pkt 60 wyroku.

30. Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, Dz.U.2016, C 202, s. 393 i nast.

31. Por. w szczególności wyroki Trybunału: z dnia 29 kwietnia 2021 r., Banco de Portugal i in., C-504/19, EU:C:2021:335, pkt 51; z dnia 29 kwietnia 2021 r., Banco de Portugal i in., C-504/19, EU:C:2021:335, pkt 29 i pkt 30 oraz przywołane tam orzecznictwo.

32. Por. w szczególności wyroki Trybunału: z dnia 29 kwietnia 2021 r., Banco de Portugal i in., C-504/19, EU:C:2021:335, pkt 55; z dnia 21 czerwca 2007 r., ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, pkt 26 i przywołane tam orzecznictwo.

33. Por. w szczególności wyroki Trybunału: z dnia 29 kwietnia 2021 r., Banco de Portugal i in., C-504/19, EU:C:2021:335, pkt 57; z dnia 8 maja 2019 r., Pl, C-230/18, EU:C:2019:383, pkt 78 i przywołane tam orzecznictwo.

zatem Trybunał uznał, że skutkami, zarówno proceduralnymi, jak i materialnymi, jakie postępowanie likwidacyjne wywiera na toczące się postępowanie sądowe w rozumieniu art. 292 dyrektywy 2009/138, są wyłącznie skutki określone przez prawo państwa członkowskiego, w którym toczy się to postępowanie sądowe³⁴. Powyższa wykładnia jest również spójna z analogiczną wykładnią dokonaną przez Trybunał w wyroku w sprawie Banco de Portugal dotyczącej reorganizacji instytucji kredytowej w reżimie dyrektywy 2001/24³⁵.

Podkreślić należy, iż wbrew temu, co wydają się sugerować uwagi Trybunału, relacja między art. 274 dyrektywy 2009/138 a art. 292 tej dyrektywy nie jest relacją na zasadzie *lex generalis/lex specialis*. W każdym bowiem wypadku chodzi o samodzielnie i odrębnie wyznaczone statuty i zakresy zastosowania tych statutów. W przeciwnym razie należałoby przyjąć, że art. 292 dyrektywy 2009/138 jako *lex specialis* podlega wykładni ścisłej, co przeczyłoby szerokiej wykładni tego przepisu dokonanej przez Trybunał w komentowanym wyroku.

5. Zakres zastosowania *lex fori processus*

Wykładnia dokonana przez Trybunał oznacza, że w myśl art. 292 dyrektywy 2009/138 skutki postępowania likwidacyjnego wszczętego wobec ubezpieczyciela w innym państwie członkowskim niż państwo, w którym toczy się przeciwko niemu postępowanie sądowe o odszkodowanie z tytułu zdarzenia objętego ubezpieczeniem, reguluje prawo tego ostatniego państwa, a nie państwa, w którym toczy się postępowanie likwidacyjne. Właściwość *lex fori processus* obejmuje przy tym nie tylko skutek w postaci zawieszenia postępowania, ale również wszelkie inne skutki postępowania likwidacyjnego na toczące się postępowanie sądowe, w tym takie jak warunki podjęcia zawieszono postępowania czy przewidziane w prawie francuskim ograniczenie przedmiotu podjętego postępowania wyłącznie do stwierdzenia istnienia wierzytelności oraz określenia jej wysokości. *Lex fori processus* rozstrzyga zatem, czy toczące się postępowanie ulega zawieszeniu oraz czy może zostać podjęte, w obu przypadkach odpowiednio na wniosek lub z urzędu. Dotyczy to również samej formy proceduralnej, w jakiej następuje decyzja o zawieszeniu lub podjęciu postępowania (np. w drodze samego postanowienia sądu lub w trybie doręczenia pisma procesowego wnoszonego do sądu)³⁶. *Lex fori processus* określa również skutki zawieszenia w odniesieniu do biegu terminów procesowych, skuteczność czynności procesowych dokonanych w trakcie zawieszenia przez jedną ze stron wobec drugiej strony, skutków orzeczeń wydanych po wystąpieniu zdarzeń, których zaistnienie skutkuje z mocy ustawy zawieszeniem postępowania, oraz skutki, jakie ma zawieszenie postępowania, które nastąpiło po zamknięciu rozprawy, na ogłoszenie orzeczenia, które powinno zostać ogłoszone po jej zamknięciu. Prawo to rozstrzyga również o tym, czy pierwotne żądanie powództwa o spełnienia świadczenie ulega zmianie na żądanie ustalenia istnienia stosunku prawnego jako warunek podjęcia postępowania zawieszono w związku z upadłością dłużnika, którego dotyczy to żądanie. *Lex fori processus* reguluje ponadto status procesowy dłużnika upadłościowego i zarządcy w ewentualnie podjętym postępowaniu³⁷. W szczególności

---

34. Por. pkt 61 wyroku.

35. Zob. pkt 49 tego wyroku.

36. Por. B. Laukemann, *Prozessualer Vertrauensschutz gegen die Insolvenzmasse?*, „IPrax” 2022, Heft 6, s. 574.

37. Odmienne B. Laukermann, *op. cit.*, s. 575.

rozstrzyga o tym, czy zarządca wchodzi w miejsce dłużnika i uzyskuje status strony w podjętym postępowaniu. *Lex fori procesus* wyznacza również skutki, jakie ogłoszenie upadłości wywiera na pełnomocnictwo procesowe udzielone przez dłużnika upadłościowego³⁸.

W doktrynie wyrażono pogląd, iż podjęcie zawieszzonego postępowania wchodzi w zakres *lex concursus* w zakresie, w jakim *lex fori* odnosi się do uprawnień procesowych dłużnika lub zarządcy/syndyka w podjętym postępowaniu³⁹. Pogląd ten jest oparty na koncepcji, w myśl której *lex fori procesus* nie powinno wpływać na model i zasady odpowiedzialności upadłościowej obowiązujące w zagranicznych postępowaniach upadłościowych. Według tej koncepcji skutki ogłoszenia upadłości na zawiste postępowania sądowe powinny podlegać statutowi upadłościowemu zawsze w przypadku, gdy zastosowanie przepisów państwa forum może mieć potencjalnie, tzn. w oderwaniu od konkretnej sytuacji procesowej, bezpośredni wpływ na zasady odpowiedzialności (*Haftungsordnung*) obowiązujące w zagranicznym postępowaniu upadłościowym⁴⁰. Kryterium bezpośredniego wpływu na odpowiedzialność w postępowaniu upadłościowym powinno mieć generalnie zastosowanie w celu rozgraniczenia *lex concursus* i *lex fori procesus*, a tym samym również w odniesieniu do wszystkich uregulowań, których przedmiotem są skutki, jakie ogłoszenie upadłości wywiera na toczące się sprawy sądowe⁴¹. Według prezentowanego poglądu uprawnienia procesowe dłużnika tudzież zarządcy w podjętym postępowaniu sądowym wywierają bezpośredni wpływ na odpowiedzialność w postępowaniu upadłościowym. Pogląd ten nie przekonuje z kilku zasadniczych względów. Stoi on przede wszystkim w widocznej sprzeczności z komentowanym orzeczeniem i najwyraźniej wychodzi z prymatu zastosowania *lex concursus*. Trybunał jednak interpretuje szeroko zakres zastosowania *lex fori procesus* w omawianej kwestii. Do „wszystkich skutków”, „jakie na [toczące się] postępowanie sądowe wywiera postępowanie likwidacyjne”, zaliczyć należy również określenie statusu procesowego dłużnika lub zarządcy, a tym samym uprawnienia procesowe dłużnika upadłościowego lub zarządcy w podejmowanym postępowaniu sądowym. Z systemowego punktu widzenia właściwie wydaje się poddanie zawieszzonego postępowania w jego całości jednemu statutowi określającemu zarówno warunki podjęcia i zakończenia postępowania, jego przebieg, jak i status stron. Skoro *lex fori procesus* jest właściwe dla warunków podjęcia, zakończenia i przebiegu podjętego postępowania, powinno ono określać również status stron tego postępowania, a tym samym jednolicie podjęcie postępowania w jego całości. Za takim rozwiązaniem przemawia zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań, pewności i przewidywalności prawa i obrotu prawnego w państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie siedziby zakładu ubezpieczeń objętego likwidacją w tym państwie. Uczestnicy sporu mogą zasadnie oczekiwać, że ten sam system prawny, który regulował toczące się między nimi postępowanie sądowe i określał ich pozycję procesową przed jego zawieszeniem, będzie również regulował na zasadzie kontynuacji postępowanie podjęte po zawieszeniu oraz ich status procesowy w podjętym postępowaniu. Pogląd powyższy wydaje się również opierać na błędnej interpretacji komentowanego orzeczenia w punkcie, w którym Trybunał stwierdza, że „przepisy takie nie wkraczają w zakres kompetencji zastrzeżonej” dla *lex concursus*⁴². W tym zakresie Trybunał nie czyni

38. Odmienne *ibidem*.

39. Tak *ibidem*, s. 575.

40. *Ibidem*, s. 573.

41. *Ibidem*, s. 573–575.

42. Por. pkt 2 tezy wyroku oraz pkt 67 uzasadnienia wyroku.

w żaden sposób zastrzeżenia w ten sposób, że rzezone przepisy *lex fori processus* o tyle znajdują zastosowanie, o ile nie naruszają przepisów *lex concursus*. Trybunał wychodzi jedynie ze słusznego założenia, że takie przepisy są irrelevantne dla zastosowania *lex concursus*. Wreszcie, nie są jasno określone kontury owego bezpośredniego wpływu na kwestię odpowiedzialności upadłościowej. Nie wiadomo w szczególności, w jaki sposób uprawnienia procesowe dłużnika tudzież zarządcy w podjętym postępowaniu sądowym wpływają, i to bezpośrednio, na odpowiedzialność w postępowaniu upadłościowym i o jakiego rodzaju odpowiedzialność konkretnie chodzi.

6. Uwagi końcowe – skutki dla krajowej praktyki

W przypadku postępowania sądowego toczącego się w Polsce przeciwko ubezpieczycielowi objętemu postępowaniem likwidacyjnym w zakresie zastosowania dyrektywy 2009/138 wszczętym za granicą skutki te będzie określać na mocy rzezonego przepisu odpowiednio prawo polskie. Decyzja o wszczęciu postępowania likwidacyjnego w zakresie zastosowania dyrektywy 2009/138 wobec ubezpieczyciela za granicą podlegałaby uznaniu w Polsce w myśl art. 273 ust. 2 tej dyrektywy, który – w ocenie autora – ma w tym zakresie, tak jak przepisy rozporządzeń unijnych, bezpośredni skutek i stanowi wystarczającą samoistną podstawę uznania takiej decyzji. Powstaje jednak zasadnicze pytanie: które przepisy prawa polskiego znajdą zastosowanie w omawianym zakresie? Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej⁴³ wdrażająca dyrektywę 2009/138⁴⁴ nie zawiera przepisów dotyczących uznawania zagranicznych decyzji o wszczęciu postępowania likwidacyjnego wobec zakładu ubezpieczeń mającego siedzibę za granicą czy zawieszenia toczącego się lub podejmowania zawieszonoego postępowania sądowego wobec takiego zakładu ubezpieczeń. Przepisów takich nie zawierają również wprost inne ustawy, które mogą wchodzić w rachubę jako właściwe w tym względzie. Dotyczy to w szczególności k.p.c. oraz ustawy – Prawo upadłościowe⁴⁵, a nawet ustawy – Prawo restrukturyzacyjne⁴⁶. Na pierwszy rzut oka można mówić o braku stosownych przepisów w prawie krajowym. Wydaje się jednak, że uznanie orzeczenia o likwidacji zakładu ubezpieczeń w reżimie dyrektywy 2009/138 mogłoby nastąpić w trybie art. 386 i nast. prawa upadłościowego. Z funkcjonalnego punktu widzenia likwidację zakładu ubezpieczeń w reżimie dyrektywy 2009/138 można uznać za zagraniczne postępowanie upadłościowe w rozumieniu art. 379 pkt 1 prawa upadłościowego, zgodnie z którym przez zagraniczne postępowanie upadłościowe należy rozumieć wszelkie postępowania sądowe lub administracyjne, lub inne postępowania poddane nadzorowi sądu zagranicznego, których przedmiotem jest wspólne dochodzenie roszczeń przeciwko dłużnikowi niewypłacalnemu lub zagrożonemu niewypłacalnością, prowadzone za granicą, w których mienie i sprawy dłużnika są poddane kontroli lub zarządowi zagranicznego sądu lub zagranicznego zarządcy w celu ich restrukturyzacji lub likwidacji. Wszczęcie

---

43. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, Dz. U. tekst jedn. Dz. U. 2023, poz. 656.

44. Na temat implementacji dyrektywy 2009/138 zob. więcej R. Grzeszczak, *Implementacja dyrektywy Wypłacalność II – perspektywa prawa europejskiego*, „Wiadomości Ubezpieczeniowe” 2015, nr 1, s. 3 i nast.

45. Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, Dz. U. 2003, nr 60, poz. 535; tekst jedn. Dz. U. 2022, poz. 1520, dalej: prawo upadłościowe.

46. Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, Dz. U. 2015, poz. 978; tekst jedn. Dz. U. 2022, poz. 2309.

takiego postępowania upadłościowego skutkowałoby natomiast zawieszeniem postępowania przeciw ubezpieczycielowi, gdyby taki skutek przewidywało prawo krajowe. W szczególności pojawia się o pytanie o podstawę prawną podjęcia postępowania z urzędu. Podstawę taką stanowić mógłby ewentualnie zwłaszcza art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. interpretowany w ten sposób, że odnosi się on również do postępowań upadłościowych takich jak likwidacja przewidziana w dyrektywie 2009/138. Podstawę podjęcia zawieszono postępowania, w szczególności z urzędu, mógłby zaś stanowić odpowiednio art. 180 § 1 pkt 5 lit. b) k.p.c. W tym ostatnim przypadku należałoby mieć na względzie odpowiednio art. 145 ust. 1 prawa upadłościowego, w myśl którego postępowanie sądowe w sprawie wszczętej przeciwko upadłemu przed dniem ogłoszenia upadłości o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości, może być podjęte przeciwko syndykowi tylko w przypadku, gdy w postępowaniu upadłościowym wierzytelność ta po wyczerpaniu trybu określonego ustawą nie zostanie umieszczona na liście wierzytelności. Niezależnie od możliwej, aczkolwiek dyskusyjnej interpretacji wymienionych przepisów, na mocy której mogłyby one znaleźć zastosowanie, wskazana byłaby interwencja ustawodawcy celem wyjaśnienia zaistniałych wskazanych wątpliwości co do właściwej krajowej podstawy prawnej w przedmiotowym zakresie.

The concept of pending lawsuit and the law applicable to the assessment of the effects of insolvency proceedings on pending lawsuits within the meaning of Art. 292 of the Solvency II Directive.

Gloss to the judgment of the Court of Justice of 13 January 2022 in case C-724/20, Paget Approbois SAS v. Depeyre entreprises SARL and Alpha Insurance A/S

Under national law the opening of insolvency proceedings usually results in the suspension of the proceedings pending against the debtor that had been initiated before insolvency was opened. If the insolvency proceedings were opened against the debtor in a country other than the country in which the court proceedings initiated against him concerning an asset issue, the fundamental question arises as to which national law should apply to the effects of the opening of foreign insolvency on these proceedings, and to what extent. In other words, it is necessary to decide whether the law applicable to insolvency (lex concursus) or the law of the state of the pending lawsuit (lex fori processus) applies. EU law lays down uniform conflict-of-law rules to deal with a conflict that arises between the legal systems involved. Nevertheless, there are doubts as to the precise demarcation between lex concursus and lex fori processus. The very notion of a pending lawsuit against the debtor may also be contentious. In the commented judgment, the Court of Justice interpreted the relevant provisions of secondary EU law in connection with the liquidation of an insurance undertaking falling within the scope of Directive 2009/138/EC. The Court first clarified the concept of pending lawsuits and then defined the scope of the lex fori processus as the law applicable to the effects of insolvency proceedings on pending court proceedings. In the commented judgment, the Tribunal continues and clarifies its existing jurisprudence on cross-border insolvencies, in particular in the case of Bulstrad Vienna Insurance Group. In the opinion of the author, both the decision and its justification deserve a positive assessment.

Key words: *insolvency proceedings, directive 2009/138/EC, winding-up of insurance undertakings, definition of pending lawsuits, effects of winding-up proceedings on pending lawsuits, applicable law, lex concursus, lex fori processus.*

DR HAB. ARKADIUSZ WOWERKA, LL.M. (Köln) – profesor Uniwersytetu Gdańskiego Zakładzie Prawa Prywatnego Międzynarodowego w Katedrze Prawa Cywilnego na Wydziale Prawa i Administracji, radca prawny.

e-mail: arkadiusz.wowerka@prawo.ug.edu.pl